

**Nacionālā programma Eiropas Reģionālās attīstības fonda apguvei
VĒSTURISKI PIESĀRŅOTU VIETU SANĀCIJA**

Darbības programma	Infrastruktūra un pakalpojumi
4. Prioritāte	Kvalitatīvas vides dzīvei un ekonomiskajai aktivitātei nodrošināšana
4.1. Pasākums	Vide
4.1.4. Aktivitāte	Vēsturiski piesārņoto vietu sanācija

SATURS

IEVADS	3
1. NOZARES POLITIKAS MĒRĶI, POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI ES STRUKTŪRFONDU UN KOHĒZIJAS FONDA APGUVEI, NORMATĪVĀ BĀZE	4
1.1. NOZARES POLITIKAS MĒRĶI	4
1.2. POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI ES STRUKTŪRFONDU UN KOHĒZIJAS FONDA APGUVEI	5
1.3. NORMATĪVO AKTU PRASĪBAS	5
2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS	6
3. NACIONĀLĀS PROGRAMMAS MĒRĶI UN PRIORITĀTES	8
4. FINANSĒJUMA SAŅĒMĒJI, ATBALSTĀMĀS DARBĪBAS, ATTIECINĀMĀS IZMAKSAS	8
5. IEROBEŽOTAS PROJEKTU IESNIEGUMU ATLASES IZSLUDINĀŠANAS KĀRTĪBA, PROJEKTU PIEŅEMŠANAS KĀRTĪBA, VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI	9
6. IEROBEŽOTAS PROJEKTU IESNIEGUMU ATLASES KĀRTĪBA	11
7. NACIONĀLĀS PROGRAMMAS UZRAUDZĪBAS RĀDĪTĀJI	11
IZMANTOTĀ LITERATŪRA	13
PIELIKUMS - NACIONĀLAJĀ PROGRAMMĀ IEKĻAUJAMO VĒSTURISKI PIESĀRŅOTO VIETU RAKSTUROJUMS	14

IEVADS

Latvijai, kā vienam no mazāk attīstītiem Eiropas Savienības reģioniem ir iespējams izmantot ES sniegto finanšu palīdzību ekonomiskajai un sociālajai attīstībai. Nākamajā ES finanšu plānošanas periodā finansējumu plānots apgūt atbilstoši prioritātēm, kas noteiktas Nacionālajā stratēģiskajā ietvardokumentā 2007. – 2013. gadam.

Atbilstoši šīm prioritātēm izstrādāta Nacionālā programma „Vēsturiski piesārņotu vietu sanācija”, kas definē konkrētas aktivitātes vēsturiskā piesārņojuma sanācijai Latvijā.

Nacionālā programma ietver esošās situācijas analīzi, vides politikas un plānošanas dokumentos definētos nozares politikas mērķus un projektu atlases kritērijus, kā arī nozīmīgāko piesārņoto teritoriju aprakstus.

1. NOZARES POLITIKAS MĒRĶI, POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI ES STRUKTŪRFONDU UN KOHĒZIJAS FONDA APGUVĒI, NORMATĪVĀ BĀZE

1.1. Nozares politikas mērķi

Latvijas Ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes izstrādātas un apstiprinātas ar 2002. gada 15. augusta Ministru kabineta rīkojumu Nr. 436 „Par Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādņēm”. Pamatnostādņēs definēti valsts ilgtspējīgas attīstības mērķi, t.sk., ka Latvijai jānodrošina droša un veselību neapdraudoša vide pašreizējai un nākamajām paaudzēm.

Dokumentā noteikti vairāki politikas mērķi, kas saistīti ar vides piesārņojuma samazināšanu:

- nodrošināt labu kvalitāti visos pazemes un virszemes ūdeņos, novērst to tālāku piesārņošanu un pakāpeniski samazināt esošo piesārņojumu;
- mazināt piesārņojumu ar ūdens videi kaitīgām vielām
- veicināt rekultivēto izgāztuvju teritoriju ilgtspējīgu attīstību [1].

Vēsturiski piesārņotu vietu pārvaldība un sanācija ir viens no vides aizsardzības politikas aspektiem. **Nacionālā vides politikas plāna** (2004. – 2008.) sadaļā „Piesārņoto vietu izpēte un sanācija” definēti vispārīgie vides politikas mērķi attiecībā uz vēsturiski piesārņoto vietu sanāciju:

- novērst vai mazināt iepriekšējas militārās un saimnieciskās darbības rezultātā radušos piesārņojumu un tā kaitīgo ietekmi uz cilvēku veselību, īpašumu, vidi un bioloģisko daudzveidību;
- panākt augsnes, grunts, pazemes un virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošanu piesārņotajās vietās;
- nepieļaut piesārņojuma iekļūšanu virszemes un pazemes ūdeņos;
- atjaunot un uzlabot vides kvalitāti piesārņotajās vietās;
- teritoriju plānošanā ņemt vērā esošo vides piesārņojumu;
- noteikt reālo zemes vērtību un atbilstošu nekustāmā īpašuma nodokli, ņemot vērā piesārņotības pakāpi [2].

Nacionālajā vides politikas plānā noteiktie ūdeņu aizsardzības politikas mērķi saistībā ar piesārņojuma novēršanu ir:

- uzlabot pazemes un virszemes ūdeņu kvalitāti, novērst to tālāku piesārņošanu un pakāpeniski samazināt esošo piesārņojumu;
- pilnveidot starptautisko sadarbību pārrobežu upju baseinos, lai varētu nodrošināt ūdens resursu kopīgu izmantošanu un samazināt Latvijā nonākošo piesārņojumu;
- risināt ķīmiskā piesārņojuma samazināšanu Baltijas jūrā un nodrošināt Latvijas starptautisko saistību izpildi [2].

Atbilstoši definētajiem politikas mērķiem šajā pašā dokumentā vairākām tautsaimniecības nozarēm noteikti attiecīgās nozares specifiskie mērķi, kas pēc būtības atbilst iepriekšminētajiem. Piemēram, valsts aizsardzības nozarei noteikta vides politika, kas attiecībā uz vēsturiski piesārņotām vietām paredz:

- visos bijušajos PSRS militārajos objektos un teritorijās panākt vides kvalitātes pakāpenisku uzlabošanu;
- īstenot regulāru vienreizēja piesārņojuma likvidāciju un novēršanu, dabas objektu sakopšanu un rekultivāciju, kā arī militāro struktūru iesaistīšanu civilos vides aizsardzības pasākumos un projektos [2].

Arī citās tautsaimniecības nozarēs noteikta vides politika, kas vērsta uz piesārņojuma apjoma un atkritumu daudzuma samazināšanu, enerģijas taupīšanu, resursu efektīvu izmantošanu,

principa „piesārņotājs maksā” realizāciju, tādejādi radot priekšnosacījumus piesārņojuma apjoma samazinājumam nākotnē.

1.2. Politikas plānošanas dokumenti ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda apguvei

Viens no nozīmīgākajiem vidēja termiņa plānošanas dokumentiem valstī ir Latvijas **Nacionālais attīstības plāns (NAP) 2007. – 2013.** Tā uzdevums ir noteikt galvenos rīcības virzienus, kas spēs nodrošināt stabilu valsts un sabiedrības izaugsmi [4]. NAP sadaļā „Saprātīgi izmantota un saglabāta dabas vide” definēti uzdevumi, ko iespējams attiecināt uz vēsturiski piesārņotu vietu sanācijas pasākumiem:

- veicināt dabas, tai skaitā klimata pārmaiņu un rūpniecisko risku izvērtēšanu, mazināšanu un monitoringu;
- sekmēt degradēto (t.sk. piesārņoto) teritoriju sanāciju un rekultivāciju [4].

Sākoties jaunajam Eiropas Savienības (ES) finanšu plānošanas periodam tiek noteikti ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansējuma apjomi un izstrādāts jauns to izmantošanas tiesiskais regulējums. Viens no šādiem dokumentiem ir **Valsts stratēģiskais ietvardokuments (VSID) 2007. – 2013.** Šajā dokumentā noteiktās vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas prioritātes ir:

- bīstamāko vēsturiski piesārņoto teritoriju sanācija, kurām nevar piemērot principu „piesārņotājs maksā”, ietverot piesārņojuma avota likvidāciju, piesārņotā areāla sanāciju un sanācijas procesā izņemtā piesārņojuma utilizāciju;
- vides piesārņojuma riska novēršana [3].

VSID arī atzīmēts, ka piesārņojums no punktveida avotiem rada nozīmīgu slodzi uz virszemes un pazemes ūdeņiem visos lielākajos Latvijas upju baseinos. Punktveida piesārņojuma dēļ pastāv risks, ka līdz 2015. gada beigām, kā to paredz Ūdens apsaimniekošanas likums (ES Direktīva 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā), labu ūdens kvalitāti nevarēs nodrošināt 54 upju ūdens objektos un 33 ezeru ūdens objektos [3; 12; 16].

Darbības programmā **“Infrastruktūra un pakalpojumi”** piesārņoto vietu sanācija identificēta kā viena no 4. prioritātes „Kvalitatīvas vides dzīvei un ekonomiskajai aktivitātei nodrošināšana” 4.1. pasākuma „Vide” atbalstāmajām aktivitātēm finansējuma saņemšanai no Eiropas Reģionālās attīstības fonda. VSID analizē par nozīmīgu vājo pusi norādīts ievērojams skaits vēsturiski piesārņoto teritoriju un degradēto rūpniecisko teritoriju. Šīm teritorijām lielākoties nevar piemērot principu “piesārņotājs maksā”, jo mainījušās zemes īpašumtiesības un likvidējušies virkne ražošanas uzņēmumu.

1.3. Normatīvo aktu prasības

Nacionālajā likumdošanā definēti vides kvalitātes mērķi, kā arī noteikti vides kvalitātes raksturlielumi un iespējamās piesārņojuma pakāpes. Augsnes, grunts un pazemes ūdeņu stāvoklis Latvijas Republikā tiek noteikts pamatojoties uz diviem normatīvajiem aktiem:

- Ministru kabineta 25.10.2005. noteikumi Nr. 804 „Noteikumi par augšnes un grunts kvalitātes normatīviem” [18];
- Ministru kabineta 12.03.2002. noteikumi Nr. 118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” [19].

Abos šajos normatīvajos aktos vides kvalitāte tiek noteikta pēc vienotas sistēmas, t.i., ir izstrādāti mērķlielumi un robežlielumi piesārņojošajām vielām, pēc kuriem iespējams noteikt vides kvalitāti vai piesārņojuma pakāpi. Nozīmīgākās no šīm piesārņojošajām vielām ir smagie metāli (tādi kā kadmījs, hroms, varš, niķelis un cinks), dažādi ogļūdeņraži, naftas

produkti, kā arī citas organiskās un neorganiskās vielas. Atbilstoši minēto normatīvo aktu prasībām augsnei, gruntij un pazemes ūdeņiem tiek noteiktas 3 robežvērtību grupas:

- **A vērtība** jeb mērķlielums. Piesārņojošo vielu koncentrācijai pārsniedzot šo līmeni, nav iespējams nodrošināt ilgtspējīgu augsnes, grunts vai pazemes ūdeņu kvalitāti;
- **B vērtība** jeb piesardzības robežlielums, kas norāda maksimālo piesārņojuma līmeni, kuru pārsniedzot iespējama negatīva ietekme uz cilvēku veselību vai vidi, kā arī līmeni, kāds jāsasniedz pēc piesārņotās vietas sanācijas, ja sanācijai nav noteiktas stingrākas prasības;
- **C vērtība** jeb kritiskais robežlielums, kuru sasniegto vai pārsniedzto, augsnes un grunts funkcionālās īpašības ir nopietni traucētas vai piesārņojums tieši apdraud cilvēku veselību vai vidi.

Gadījumos, kad piesārņojošo vielu koncentrācija attiecīgajā vidē sasniedz vai pārsniedz C vērtību, saskaņā ar jau pieminētajiem normatīvajiem aktiem un likumu „Par piesārņojumu”, nepieciešami vides sanācijas pasākumi, kas novērstu piesārņojuma izplatību un samazinātu piesārņojošo vielu klātbūtni vidē.

2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Latvijas teritorijā ir saglabājušās intensīva vēsturiskā piesārņojuma zonas, no kurām piesārņojums izplatās tālāk, nonākot gruntī, pazemes ūdeņos, virszemes ūdeņos, apdraud vides objektus un cilvēku veselību. Daļa šādu teritoriju tagad ir nonākušas pašvaldību pārziņā, kurām izpētes un sanācijas pasākumu veikšanai nav līdzekļu un trūkst speciālistu.

Pagātnē piesārņoto vietu problēma Latvijā netika uzskatīta par prioritāru un piesārņoto vietu atveseļošanai pietrūka līdzekļu. Lai gan ir izveidots Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs, tomēr tajā iekļautā informācija nereti ir vēl precizējama. Sanācija ir veikta tikai nelielā daļā piesārņoto vietu. Lai paātrinātu vides atveseļošanas procesu uzsākšanu, nepieciešami nozīmīgi finanšu resursi.

Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanai šobrīd var izmantot statistisko informāciju par agrākos laikos funkcionējošām sadzīves un rūpniecības atkritumu izgāztuvēm, naftas bāzēm, termināliem, minerālmēslu un pesticīdu noliktavām, lopkopības kompleksiem, dzelzceļa stacijām [2].

Pašvaldības savā administratīvajā teritorijā, sadarbībā ar Valsts vides dienesta reģionālajām vides pārvaldēm, veikušas piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanu un reģistrāciju, lai iegūtu informāciju par vides kvalitātes normatīviem neatbilstošām vietām, kuras apdraud vai var apdraudēt cilvēku veselību vai vidi, un noteiktu piesārņoto teritoriju sanācijas un potenciāli piesārņoto vietu izpētes prioritātes. Līdz 2006. gada 1. augustam Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā ir reģistrētas 3 527 vietas, no kurām 238 ir klasificētas kā piesārņotas vietas, bet 2 620 – kā potenciāli piesārņotas vietas. Piesārņojuma areāla precizēšana un šo vietu sanācija ir nepieciešama, lai uzlabotu vides kvalitāti un nodrošinātu ES un nacionālajos normatīvajos aktos noteikto prasību izpildi attiecībā uz virszemes un pazemes ūdeņiem, augsnes un grunts kvalitāti, kā arī lai izvērtētu šo teritoriju turpmāku izmantošanu saimnieciskajām u.c. vajadzībām [5].

Par vienu no nozīmīgākajām vides aizsardzības jomām kopumā valstī tiek uzskatīta ūdeņu aizsardzība no piesārņojuma. Tas izskaidrojams galvenokārt ar faktu, ka ūdens vidē (t.i. gan virszemes, gan pazemes ūdeņos) noturīgo ķīmisko vielu piesārņojums akumulējas ļoti ilgi un labvēlīgos apstākļos izplatās plašā areālā.

Atbilstoši ūdens struktūrdirektīvai (2000/60/EK) visas ES dalībvalstis apkopo pieejamās ziņas par upju, ezeru, piekrastes un pazemes ūdeņu stāvokli, kā arī informāciju par vides piesārņojuma avotiem to teritorijās [12]. Ziņojumā par direktīvas 2000/60/EK izpildi secināts,

ka punktveida piesārņojums ir viens no nozīmīgākajiem piesārņojuma avotiem [6], tajā tiek izdalītas sekojošas nozīmīgāko punktveida piesārņojuma avotu grupas:

- rūpniecisko atkritumu izgāztuves;
- sadzīves atkritumu izgāztuves;
- degvielas uzpildes stacijas un naftas bāzes;
- bijušās ķīmikāliju un pesticīdu noliktavas;
- lopbarības kompleksi, cūku un putnu fermas;
- bijušās PSRS armijas teritorijas.

Atsevišķu iepriekšminēto punktveida piesārņojuma avotu grupu sanācijai jau izstrādātas investīciju programmas un tiek veikti atbilstoši pasākumi, lai samazinātu piesārņojuma slodzi vidē.

Lielākajai daļai šo piesārņojuma avotu ir savi īpašnieki, operatori vai apsaimniekotāji, līdz ar to iespējams piemērot principu „piesārņotājs maksā”. No minētajām punktveida piesārņojuma avotu grupām par šādām teritorijām var uzskatīt lopbarības kompleksus, cūku un putnu fermas, kā arī degvielas uzpildes stacijas, sadzīves atkritumu izgāztuves un naftas bāzes. Atbilstoši integrētajai pieejai piesārņojuma novēršanā un kontrolē attiecīgo uzņēmumu pienākums ir novērst vai samazināt vidi piesārņojošo vielu emisijas. Piesārņojuma draudu novēršanā, kā arī šādu teritoriju sakopšanā un sanācijā, ja tas nepieciešams, iesaistāmi piesārņojuma radītāji, teritorijas īpašnieki un / vai apsaimniekotāji atbilstoši integrēto atļauju nosacījumiem [13; 15].

No piesārņojuma sanācijas viedokļa problemātiskākās ir tās piesārņotās vietas, kurās sastopams augsts piesārņojuma līmenis, un vēsturiski veidojusies situācija, ka piesārņojuma radītājs vairs nav pieejams. Atkritumu radītāji parasti ir uzņēmumi un struktūras, kas mūsdienās vairs nepastāv un nav arī tieša tās saistību un pienākumu pārņēmēja. Šādas vietas ir, piemēram, bijušās PSRS armijas teritorijas un agrāko laiku rūpniecisko atkritumu izgāztuves. Augstais piesārņojuma līmenis, kā arī specifiskā un dārgā attīrīšanas tehnoloģija, ir šķērslis pašvaldības vai privātām investīcijām šo vietu sakopšanā un tālākā izmantošanā. Likuma „Par piesārņojumu” 43. pantā noteikts, ka gadījumos, ja nav iespējams noteikt personas, kuras sedz ar sanāciju saistītos izdevumus, Vides ministrija vai Aizsardzības ministrija izskata iespēju sanācijas veikšanai piesaistīt valsts budžeta vai citus līdzekļus [15].

Kopš Latvijas neatkarības atgūšanas īpašas problēmas no vides aizsardzības un piesārņojuma sanācijas viedokļa tikušas konstatētas atsevišķās vēsturiski piesārņotās vietās, kas radušās galvenokārt PSRS pastāvēšanas laikā, un kam mūsdienās nav iespējams piemērot principu „piesārņotājs maksā”. Parasti tās ir teritorijas, kur vērojama augsta piesārņojuma koncentrācija, piesārņojošie aģenti ir netipiski, kā arī nepieciešamas specifiskas un dārgas tehnoloģijas piesārņojuma sanācijai. Šie apstākļi liedz pašvaldībām, šo zemju apsaimniekotājiem vai valdītājiem veikt sanācijas procesus un šīs teritorijas izmantot citiem mērķiem.

No Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā iekļautajām vietām noteiktas nozīmīgākās vietas, kas uzskatāmas par visvairāk piesārņotām Latvijas teritorijā, kā arī atbilst izvirzītajiem kritērijiem to iekļaušanai nacionālajā programmā. Šīs vietas ir:

- Inčukalna sērskābā gudrona dīķi;
- Olaines šķidro bīstamo atkritumu izgāztuve;
- Liepājas Karostas kanāls;
- Jelgavas šķidro bīstamo atkritumu izgāztuve „Kosmoss”;
- Rumbulas bijušās lidostas teritorija;
- Jaunmīlgrāvja un Sarkandaugavas piesārņotās teritorijas.

Saskaņā ar šī reģistra datiem visas šīs vietas noteiktas par piesārņotām, turklāt nevienā no tām nav iespējams piemērot principu „piesārņotājs maksā”, jo struktūras, kas piesārņojumu radījušas vairs nepastāv, kā arī nav tiešu to saistību pārņēmēju.

Visas šīs piesārņotās vietas vides politikas un plānošanas dokumentos atzītas par stipri piesārņotām un prioritārā kārtā attīrāmām teritorijām. Šajās vietās konstatēts liela apjoma un augstas koncentrācijas vēsturiskais piesārņojums. Saskaņā ar veikto pētījumu un monitoringa datiem piesārņojošo vielu parametri šajās teritorijās pārsniedz likumdošanā noteiktos kritiskos robežlielumus (C vērtības), pie tam atsevišķos gadījumos pat vairākus desmitus vai simtus reizi.

Minētās teritorijas atrodas tiešā apdzīvoto vietu tuvumā (Liepājas Karostas kanāls, Rumbulas, Jaunmīlgrāvja, Sarkandaugavas piesārņotās teritorijas un izgāztuve „Kosmoss”) vai to radītais piesārņojums var nopietni ietekmēt pazemes un virszemes ūdeņu kvalitāti (visas iepriekšminētās, kā arī Inčukalna sērskābā gudrona dīķi un Olaines šķidro bīstamo atkritumu izgāztuve). Piesārņojuma pamatstruktūru veido specifiski piesārņotāji (smagie metāli, organiskās un neorganiskās skābes, toksiskas vielas, iespējamās sprāgstvielas un citi piesārņotāji). Šī piesārņojuma sanācijai nepieciešamas specifiskas iekārtas un nopietni sagatavošanās pasākumi. Piesārņojums ir tiešā klimatisko apstākļu un atmosfēras nokrišņu ietekmē, līdz ar to iespējama tālāka piesārņojuma izplatība virszemes ūdeņos un /vai noplūde Baltijas jūrā. Laika posmā no 1995. līdz 2006. gadam jau veikti izpētes darbi un sagatavoti priekšlikumi šo vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas pasākumiem.

3. NACIONĀLĀS PROGRAMMAS MĒRĶI UN PRIORITĀTES

Nacionālās programmas mērķis ir panākt augsnes, grunts, pazemes un virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošanu, kā arī atjaunot un uzlabot vides kvalitāti piesārņotajās vietās, novērst iedzīvotāju veselības apdraudējumu. Prioritātes ir:

- Nacionālajā vides politikas plānā iekļauto vēsturiski piesārņoto vietu sanācija,
- bīstamāko vēsturiski piesārņoto vietu, kas iekļautas Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā, sanācija.

4. FINANSĒJUMA SAŅĒMĒJI, ATBALSTĀMĀS DARBĪBAS, ATTIECINĀMĀS IZMAKSAS

ERAF līdzfinansējums paredzēts sanācijas pasākumu īstenošanai bīstamākajās vēsturiski piesārņotajās vietās, kas iekļautas Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā. No attiecināmo izmaksu kopsummas plānotais maksimālais ERAF līdzfinansējums ir līdz 70 %.

Finansējuma saņēmējs: Valsts vai pašvaldības iestādes vai aģentūras, Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvalde.

Atbalstāmās darbības:

- piesārņojuma avota likvidācija;
- piesārņotā areāla sanācija;
- sanācijas procesā izņemtā piesārņojuma utilizācija.

Attiecināmās izmaksas: Projektu sagatavošana un projekta vadība līdz 10% no attiecināmajām izmaksām, būvdarbi, pakalpojumi, iekārtu un aprīkojuma piegādes.

Minimālais un maksimālais projekta finansējuma apjoms: Netiek noteikts

5. IEROBEŽOTAS PROJEKTU IESNIEGUMU ATLASES IZSLUDINĀŠANAS KĀRTĪBA, PROJEKTU PIENĒMŠANAS KĀRTĪBA, VĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

Projektu iesniegumu konkursa izsludināšanas kārtība

Projektu iesniegumu konkurss tiks izsludināts 1 reizi plānošanas periodā no 2007. līdz 2013. gadam. Vides ministrija nosūta uzaicinājumu Bīstamo atkritumu pārvaldības valsts aģentūrai un Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvaldei. Projektu iesniegumi jāiesniedz 2 mēnešu laikā pēc uzaicinājuma izsūtīšanas finansējuma saņēmējam.

Nacionālajā programmā „Vēsturiski piesārņotu vietu sanācija” tiek iekļautas piesārņotās vietas, kuru sanācija uzskatāma par prioritāru programmai pieejamā finansējuma ietvaros. Ja nacionālās programmas īstenošanas laikā veidojas finanšu ietaupījums, Vides ministrija aktualizē nacionālo programmu, nepieciešamības gadījumā lemjot par papildu sanācijas aktivitāšu veikšanu programmas ietvaros.

Projektu iesniegumu pieņemšanas kārtība

Projekts jāiesniedz Vides ministrijas norādītajā termiņā. Projekta iesnieguma veidlapa jāaizpilda latviešu valodā datorrakstā, projekta iesniegumu jāparaksta pilnvarotai personai. Jāiesniedz 1 projekta oriģināls un 1 kopija, kā arī elektroniskā versija. Gan projekta oriģināls, gan kopija jāiesniedz caurauklota. Pievienotie dokumenti jānumurē.

Ja projekta īstenošanai nepieciešamais finansējums pārsniedz 25 milj. eiro (lielais projekts), projekta iesniegums jāiesniedz saskaņā ar Eiropas Komisijas apstiprināto veidlapu un nosacījumiem.

No vides aizsardzības viedokļa nozīmīgākā ir to vēsturiski piesārņoto vietu sanācija, kurās sastopams visnopietnākais piesārņojums: piesārņojošo vielu koncentrācija ir visaugstākā, platība vislielākā un piesārņojums vai tā izplatība apdraud dabas vērtības vai apdzīvotas vietas. Lai sasniegtu specifiskos nozares vides politikas mērķus, izpildītu normatīvajos aktos noteiktās prasības un noteiktu tos vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas projektus, kuri atbilst augstāk definētajiem nosacījumiem, noteikti projektu vērtēšanas kritēriji. Šie kritēriji netiek vērtēti punktu sistēmā, bet izvērtējot katra kritērija konkrēto atbilstību programmas prioritātēm (ar vērtējumu jā/nē).

Projekta vērtēšanas kritēriji

Nr.	Kritērijs	Atbilstība (Jā/Nē/Neattiecas)
1.	Vai projekta iesniegums ir iesniegts Vides ministrijas norādītajā termiņā?	
2.	Vai projekts plānots vēsturiski piesārņotā vietā, kas reģistrēta Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā?	
3.	Vai projekts plānots vēsturiski piesārņotā vietā, kas saskaņā ar minētā reģistra datiem atzīta par piesārņotu vietu (1. kategorija)?	
4.	Vai projekts plānots vēsturiski piesārņotā vietā, kur nevar piemērot principu „piesārņotājs maksā”, jo struktūra, kas ir atbildīga par piesārņojuma radīšanu, valstī vairs nepastāv un nav arī tieša saistību un pienākumu pārņēmēja?	

Nr.	Kritērijs	Atbilstība (Jā/Nē/Neattiecas)
5.	Vai projekta iesniegums atbilst MK noteikumos par aktivitātes ieviešanu izvirzītajām prasībām:	
5.1.	mērķis	
5.2.	finansējuma saņēmējs	
5.3.	atbalstāmās darbības	
5.4.	attiecināmās izmaksas	
5.5.	ES līdzfinansējuma likme	
6.	Vai projekta iesniegumā norādīta atbilstība horizontālajām prioritātēm:	
6.1.	teritorijas līdzsvarota attīstība	
6.2.	makroekonomiskā stabilitāte	
6.3.	ilgtspējīga attīstība	
6.4.	vienādas iespējas	
6.5.	informācijas sabiedrība	
6.3.	Rīgas konkurētspēja	
7.	Vai projekta iesniegumā ir objektīvi pārbaudāmi rezultāta indikatori?	
8.	Vai projekta budžetā iekļautās izmaksas ir samērīgas, pamatotas un nepieciešamas projekta īstenošanai un atbilstošas prognozētajām tirgus cenām uz projekta īstenošanas laiku?	
9.	Vai projekta naudas plūsmas prognoze ir atbilstoša plānotajam laika grafikam?	
10.	Vai projekta iesniegumā atspoguļota plānotā projekta ieviešanas struktūrshēma un plānotais cilvēkresursu nodrošinājums?	
11.	Vai vēsturiski piesārņotās vietas sanācija atzīta par prioritāti Nacionālajā vides politikas plānā?	
12.	Vai ir zemes īpašnieku saskaņojums (piekrišana) par sanācijas projekta īstenošanu?	
13.	Vai piesārņojošo vielu koncentrācija pārsniedz normatīvajos aktos noteiktos kritiskos robežlielumus (C vērtības)?	
14.	Vai piesārņojuma izplatība var ietekmēt pazemes ūdensgūtni, upju baseinu vai Baltijas jūras ūdens kvalitāti?	
15.	Vai piesārņotās vietas sanācija ir nozīmīga reģiona turpmākās attīstības kontekstā?	

6. IEROBEŽOTAS PROJEKTU IESNIEGUMU ATLASĒS KĀRTĪBA

1. Vides ministrija izstrādā un apstiprina ierobežotas projektu iesniegumu atlasē projektu iesniegumu vērtēšanas kārtību, vērtēšanas lapas un ekspertu vērtēšanas matricas un publicē tās Vides ministrijas mājas lapā;
2. Vides ministrija izveido ierobežotas projektu iesniegumu atlasē projektu iesniegumu vērtēšanas komisiju;
3. Vides ministrija nosūta uzaicinājumu iesniegt projekta iesniegumu ierobežotam pretendentu lokam atbilstoši Ministru kabinetā apstiprinātajā ierobežotas projektu iesniegumu atlasē kārtībā noteiktajiem pretendenta atbilstības kritērijiem;
4. Vērtēšanas komisija vērtē iesniegtos projektu iesniegumus atbilstoši Ministru kabineta noteikumos par aktivitātes ieviešanu noteiktajiem kritērijiem;
5. Atbilstoši ierobežotas projektu iesniegumu atlasē projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas priekšlikumam Vides ministrija pieņem lēmumu par projekta iesnieguma apstiprināšanu vai noraidīšanu. Lēmumā par ierobežotas projektu iesniegumu atlasē projekta iesnieguma noraidīšanu norāda noraidīšanas iemeslus;
6. Vides ministrija 30 darbdienu laikā nodrošina lēmuma par projekta iesnieguma apstiprināšanu īstenošanu, slēdzot līgumu ar Eiropas Savienības fonda finansējuma saņēmēju;
7. Lielo projektu gadījumā Vides ministrija pēc pozitīva lēmuma pieņemšanas par projekta iesnieguma atbilstību vērtēšanas kritērijiem un iesniegšanu Eiropas Komisijā, iesniedz projektu vadošajai iestādei iesniegšanai Eiropas Komisijā;
8. Eiropas Komisija ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc tam, kad vadošā iestāde iesniegusi lielo projektu pieņem lēmumu par lielā projekta apstiprināšanu vai noraidīšanu, paziņojot atteikuma iemeslu.

7. NACIONĀLĀS PROGRAMMAS UZRAUDZĪBAS RĀDĪTĀJI

Uzraudzības rādītāji

Rādītāji	2004.g.	2009.g.	2013.g.	Saiknes ar investīciju virzienu pamatojums	Aprēķina skaidrojums
Iznākuma rādītāji					
4.1.4. Vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas pasākumi, vietu skaits	0	1	4	Piesārņoto vietu sanācija atbilstoši sagatavotajiem sanācijas projektiem.	
Rezultāta rādītāji					
4.1.4. Piesārņotās vietas platība, kas attīrīta no intensīvā vēsturiskā piesārņojuma, ha	0	2,5	50	Vides piesārņojuma likvidēšana.	

Uzraudzības rādītāju teritoriālais sadalījums

Iznākuma rādītāji	Plānošanas reģions	2004. g.	2009. g.	2013. g.
4.1.4. Vēsturiski piesārņoto vietu sanācijas pasākumi, vietu skaits	Rīga	0	0	2
	Vidzeme	0	0	0
	Kurzeme	0	0	1
	Zemgale	0	1	1
	Latgale	0	0	0
Rezultāta rādītāji	Plānošanas reģions	2004. g.	2009. g.	2013. g.
4.1.4. Piesārņotās vietas platība, kas attīrīta no intensīvā vēsturiskā piesārņojuma, ha	Rīga	0	0	4,5
	Vidzeme	0	0	0
	Kurzeme	0	0	43,0
	Zemgale	0	2,5	2,5
	Latgale	0	0	0

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes, Vides ministrija, Rīga, 2002.
2. Nacionālais vides politikas plāns 2004. – 2008. LR Vides ministrija, Rīga, 2003.
3. Nacionālais stratēģiskais ietvardokuments (NSID) (projekts) 2007. - 2013. gadam. LR Finanšu ministrija, Rīga, 2005.
4. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007 – 2013. LR Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija, Rīga, 2006.
5. Operacionālā programma "Infrastruktūra un pakalpojumi" (KF un ERAF) (projekts). LR Finanšu ministrija, Rīga, 2006.
6. Ziņojums par direktīvas 2000/60/EK izpildi "Upju baseinu apgabalū raksturojums. Antropogēno slodžu uz pazemes un virszemes ūdeņiem vērtējums. Ekonomiskā analīze". Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra, Rīga, 2005.
7. Piesārņoto vietu „Inčukalna gudrona dīķi” un „Olaines šķidro toksisko atkritumu izgāztuve” sanācijas projektu sagatavošana. Valsts SIA „Vides projekti”, Rīga, 2006.
8. Liepājas Karostas kanāla attīrīšanas projekta sagatavošana. Projekta tehniski – ekonomiskā pamatojuma gala variants. Valsts SIA „Vides projekti”, Rīga, 2005.
9. Jelgavas šķidro bīstamo atkritumu izgāztuves „Kosmoss” sanācijas projekta sagatavošana. Plāna uzmetums. SIA „Geo Konsultants”, Rīga, 2005.
10. Pārskats par papildus informācijas savākšanu un apstrādi tehniski ekonomiskā pamatojuma sagatavošanai nākamajam ES finanšu plānošanas periodam (2007.-2013.) piedāvātajai potenciālajai Operacionālās programmas sadaļai par piesārņotajām teritorijām, kuras ietekmē virszemes ūdeņus. SIA „VentEko”, Rīga, 2006.
11. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra; Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs.
12. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā.
13. Eiropas Padomes 1996. gada 24. septembra direktīva 96/61/EC par integrētu piesārņojuma novēršanu un kontroli.
14. Eiropas Padomes regula (EK) Nr. 1083/2006 ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999.
15. Likums „Par piesārņojumu”.
16. Ūdens apsaimniekošanas likums.
17. LR Ministru kabineta 20.11.2001. noteikumi (ar grozījumiem) Nr. 483 „Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu apzināšanas un reģistrācijas kārtība”.
18. LR Ministru kabineta 25.10.2005. noteikumi Nr. 804 „Noteikumi par augsnes un grunts kvalitātes normatīviem”.
19. LR Ministru kabineta 12.03.2002. noteikumi Nr. 118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti”.

PIELIKUMS - NACIONĀLAJĀ PROGRAMMĀ IEKĻAUJAMO VĒSTURISKI PIESĀRŅOTO VIETU RAKSTUROJUMS

Inčukalna sērskābā gudrona dīķi. Inčukalna pagastā, 30 – 35 km uz austrumiem no Rīgas, bijušajos smilšu karjeros, kurus tagad dēvē par Ziemeļu un Dienvidu dīķiem 20. gadsimta 50. – 80. gados no Rīgas naftas pārstrādes un smēreļļu rūpnīcas ik gadu izveda līdz 16 tūkst. tonnām sērskābā gudrona – ražošanas atkritumus, kas veidojās medicīnisko un parfimērijas eļļu ražošanas procesā. Atkritumi tika izgāzti smilts karjeros bez pamatnes un bortu hidroizolācijas. Galvenās sērskābā gudrona sastāvdaļas ir eļļas, asfaltēni, sulfoskābes un sērskābe [7].

Vairāku gadu desmitu laikā piesārņojošās vielas ir migrējušas pazemes ūdeņos horizontos un turpina izplatīties. Saskaņā ar Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistra datiem abu dīķu radītā piesārņojuma kopplatība ir aptuveni 130 ha. Modelēšanas dati liecina, ka piesārņojošo vielu ieplūde Gaujā var sākties aptuveni pēc 25 – 30 gadiem [7]. Šī iemesla dēļ nepieciešams steidzīgi likvidēt piesārņojuma avotu un samazināt piesārņojuma līmeni visā tā izplatības areālā.

Dienvidu dīķis atrodas 200 metru attālumā no dzelzceļa līnijas Rīga – Sigulda un apmēram 3 km attālumā no apdzīvotās vietas Inčukalns. Tas aizņem aptuveni 1,6 ha lielu platību un satur ap 64000 m³ sērskābā gudrona atkritumu. Tā dziļums austrumu daļā ir 2,5 – 3 metri, bet rietumu daļā sasniedz 4,5 metrus. Laika gaitā, sērskābais gudrons ir noslāņojies četros slāņos – virsējais ūdens slānis (piesārņotie nokrišņu ūdeņi), plūstošais vidusslānis (viskozie gudrona produkti), cieto atkritumu slānis (pseudocietie gudrona produkti) un piesārņotā grunts (smilšu – gudrona sajaukums).

Ziemeļu dīķis atrodas mežā, apmēram 200 metru attālumā no lielceļa Rīga – Sigulda. Ziemeļu dīķī ir ievests apmēram 9 tūkst. Tonnu gudrona atkritumu, kas ir sajaukti ar smilti 1,5 ha platībā ar slāņa biezumu 1 – 1,2 metri. Nav izteiktas robežas starp atkritumiem un smilti, jo izskalošanas rezultātā ir notikusi gudrona daļiņu ieskalošanās zemākajos grunts slāņos un pazemes ūdeņos. Lielāko bīstamību rada piesārņotie pazemes ūdeņi, kas caur „hidroģeoloģisko logu” morēnā nonāk spiedienūdenī. Piesārņojums spiedienūdenī pamatiežu krituma virzienā izplatījies plašā areālā uz ziemeļ- ziemeļaustrumiem. Piesārņojuma fronte nonākusi jau aptuveni 1,2 km attālumā no Ziemeļu dīķa Gaujas virzienā.

Olaines šķidro bīstamo atkritumu izgāztuve. Rīgas rajona Olaines pagasta teritorijā, aptuveni 2 km uz ziemeļiem no Olaines pilsētas robežas un 4,5 km uz ziemeļaustrumiem no šosejas Rīga – Jelgava, atrodas šķidro bīstamo atkritumu izgāztuve. Saskaņā ar a/s „Olainfarm” un a/s „Biolar” sniegto informāciju, bīstamo atkritumu izgāztuve tika projektēta 1970. gadā, un pirmie dīķi ierīkoti 1971. – 1973. gados. Jau 1974. gadā tika konstatēts, ka dīķus izolējošais ekrāns nav pietiekami blīvs, un 1977. – 1979. gados tika ierīkoti vēl divi dīķi, uz kuriem tika pārvesti atkritumi. Šie dīķi arī pašlaik veido šķidro ķīmisko atkritumu izgāztuvi [7]. Patlaban izgāztuve sastāv no četrām betonētām tilpnēm, no kurām divās ir galvenokārt šķidri atkritumi un divās cietie atkritumi. Betonētās tilpnes savstarpēji nodalītas ar starpsienām.

Pēc aptuvenām aplēsēm, izgāztuvē ir izvietots 2500 m³ šķidru un 4000 m³ cietu atkritumu. Galvenās piesārņojošās vielas ir piridīns, butanols, izopropilspirts, hlorīdi un amoniji. Šo vielu maksimālās koncentrācijas pazemes ūdeņos sastāda attiecīgi 4500 mg/l, 3200 mg/l, 1400 mg/l, 1400 mg/l un 3000 mg/l. Saskaņā ar izpētes datiem pazemes ūdeņi teritorijā ir piesārņoti 40 – 45 ha platībā, pie tam aptuveni 2,6 ha uzskatāmi par stipri piesārņotiem. Piesārņojuma dziļums sasniedz 6 – 8 m, bet maksimālais – 12 m. Iepriekšējo pētījumu rezultāti liecina, ka piesārņojuma kodols pārvietojās dienvidaustrumu virzienā. Piesārņojuma kodolam pārvietojoties, samazinās galveno piesārņojošo vielu koncentrācija urbumos tiešā

dīķa tuvumā. Tā kā izgāztuve ir pakļauta atmosfēras nokrišņu ietekmei, var secināt, ka deponētie atkritumi pakļauti izskalošanai. Virszemes ūdeņu notece no teritorijas pa blakus esošajiem grāvjiem un Olainītes upi tiek novadīta Misas upē. Daļa virszemes ūdeņu nonāk grāvi, kurš tek caur Olaines pilsētu [7].

Liepājas Karostas kanāls. Jau 1992. gadā Helsinku komisija atzinusi Liepājas Karostu kā vienu no piesārņotākajām vietām Baltijas Jūras reģionā un iekļāva Helsinku komisijas Baltijas jūras Rīcības programmā 2000. gadā.

Liepājas Karosta aptuveni 50 gadus bijusi slēgta militārā zona. Šo gadu laikā bijušās PSRS militārie spēki ir radījuši un atstājuši aiz sevis nopietnas ekoloģiskas problēmas. Kanāla gultni klāj 0,1 līdz 2 metrus biezs piesārņotu dūņu slānis, kas satur smagos metālus, ogļūdeņražus, naftas produktus un citas ķīmiskas vielas. Saskaņā ar starptautisko ekspertu slēdzieniem, piesārņojošo vielu koncentrācija Liepājas Karostas kanālā ir desmit un pat simt reizes lielāka nekā Rīgas un Ventspils ostās.

Kanāla garums no ostas vārtiem līdz rievienas nosprostojumam ir 3200 metri, un tas savieno jūru ar bijušo militārās teritorijas daļu un jūras kara flotes bāzi. Karostas kanāla platība sastāda 780000 m². Tā kopējās piesārņotās grunts apjoms ir aptuveni 600000 m³. Karostas kanāls vairākus gadus desmitus ir ticis ekspluatēts neņemot vērā negatīvās ietekmes uz apkārtējo vidi. Kanālā tika novadītas notekas, kuru piesārņojums ar smagajiem metāliem un naftas produktiem ievērojami pārsniedza pieļaujamās normas. Karostas kanāla ekosistēma, īpaši gultnes fauna un flora, atrodas izteikti degradētā stāvoklī. Par kanāla bīstamību videi var secināt no bentosa un ekotoksikoloģisko analīžu rezultātiem, kas uzrāda, ka kanāla austrumu galā piesārņojuma līmeņi ir tik augsti, ka bentosa organismi, piesārņojuma toksicitātes dēļ, vispār nav sastopami [8].

Jelgavas šķidro bīstamo atkritumu izgāztuve „Kosmos”. Izgāztuve veidojusies laika posmā no 1965. līdz 1987. gadam, kad šajā vietā tika deponēti šķidrie un toksiskie atkritumi no ādu apstrādes fabrikas, kā arī atkritumi no RAF, lauksaimniecības mašīnu rūpnīcas un citi [9; 11]. Pašlaik šie atkritumi kopā ar ūdeni un dūņām izvietoti 4 dīķos. Galvenās pazemes ūdeņus piesārņojošās vielas ir hlorīdi, sulfāti, organiskās skābes un amoniji. Saskaņā ar speciālistu vērtējumu pazemes ūdeņu piesārņojuma intensitāte izgāztuves teritorijā ir viena no lielākajām Latvijā. Tā piemēram, hlorīdu maksimālā koncentrācija pazemes ūdeņos sasniedz 7500 mg/l, bet sulfātu – 1200 mg/l. Saskaņā ar izpētes datiem pazemes ūdeņi teritorijā ir piesārņoti 23 ha platībā, pie tam aptuveni 9 ha uzskatāmi par stipri piesārņotiem. Piesārņojuma dziļums sasniedz 6 – 8 m, bet maksimālais – 12 m.

Tā kā izgāztuves teritorija ir atklāta, atkritumi ir pakļauti izskalošanai un stipri piesārņotie ūdeņi tiek novadīti vietējos meliorācijas grāvjos, bet no tiem – Svētes upes pietekā. Lielākais piesārņojuma novadītājs ir maģistrālais grāvis, kurš savāc visus virszemes ūdeņus no izgāztuves rietumu apkārtnes un novada piesārņojumu Svētes upes pietekā uz ziemeļrietumiem no izgāztuves. Lai gan maģistrālā grāvja ieteka Svētes upes pietekā atrodas aptuveni 1 km no izgāztuves, grāvja ūdens elektrovadītspēja pārsniedz 1mS/cm [9].

1987. gadā tika pārrauti dīķu norobežojošie smilšu vaļņi un nozīmīgs daudzums šķidro atkritumu appludināja mežu uz ziemeļiem no izgāztuves, kā rezultātā tika piesārņota augsne. Augsnes paraugos hroma saturs sasniedz 150 mg/kg, ievērojamai paaugstinātas arī cinka, svina un citu smago metālu koncentrācijas.

Rumbulas bijušās lidostas teritorija. Bijušais Rumbulas lidlauks tika izmantots kā militārās aviācijas bāze no 1954. līdz 1978. gadam. No 1958. līdz 1975. gadam to izmantoja arī kā civilo lidostu. Rumbulas lidlauka slēgšanas dokumentos atrodama informācija, ka vidē nonākušas apmēram 1000 t aviācijas degvielas. Lidlauka teritorijas dienvidu daļā Daugavas krasta un dienvidu gala teritorija sadalīta mazdārziņos, kuros iedzīvotāji audzē augļus un

dārzenus savai iztikai un, nav izslēgts, daļu izaudzētā arī pārdod. Daudzos dārziņos ierīkotas grunts akas, kuru ūdeni iedzīvotāji izmanto savām vajadzībām, kaut gan ūdens kvalitāte neatbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām.

Bijusī lidosta atrodas Rīgas smilšu līdzenumā, aptuveni 20 km no Daugavas ietekas jūrā. Zemes virsmas reljefs pamatā līdzens, ar nelielu lejupejošu slīpumu uz DR, virzienā uz Daugavu. Ģeoloģisko situāciju raksturo līdz 2,2 m biezi tehnogēnie nogulumi, tad no 0,2 – 4,6 m smalkgraudaina, vidēji graudaina smilts ar grants un oļu piejaukumu, no 6,2 – 7,3 m - biezi morēnas nogulumi.

Iepriekšējo gadu laikā, sākot no 1980. gada, ir veikta teritorijas piesārņojuma izpēte. Izpētes rezultātā noteikti 7 ievērojama gruntsūdens piesārņojuma areāli. Visos objektos virs gruntsūdens līmeņa ir izveidojies peldošs naftas produktu slānis, kura vidējais biezums caurmērā ir 0,1 m – 1 m. Kopējā piesārņotās teritorijas platība novērtēta kā 100 800 m² liela. Augsnes paraugos naftas produktu koncentrācija svārstās no 1000 mg/kg (militārās aviācijas rezerves degvielas glabātuve) līdz 23 000 mg/kg (militārās aviācijas degvielas sadales punkts). Pamatojoties uz gruntsūdens analīžu un piesārņojuma izplatības modelēšanas datiem, novērtēts, ka teritorija, kurā šķīstošo naftas produktu koncentrācija pārsniedz 0,05 mg/l, novērtēta kā 162 ha, bet 204 ha platībā šķīstošo naftas produktu koncentrācija ir lielāka par 0,01 mg/l. Naftas produktu precīzu vecumu noteikt nav izdevies. Modelēšanas rezultātā prognozēts, ka šķīstošo naftas produktu plūsma no atsevišķiem areāliem varētu sasniegt Daugavu apmēram 20 gadu laikā. 2003. gada rudenī monitoringa urbemos Daugavas krastā ņemtajos paraugos konstatēti šķīstošie naftas produkti, kas nozīmē, ka ar naftas produktiem piesārņots gruntsūdens jau ieplūst Daugavā.

Laika posmā no 1996. līdz 2005. gadam veikts piesārņoto areālu gruntsūdeņu monitorings un precizēta to izplatība. Balstoties uz izpētes datiem, 1997. gadā izveidots piesārņotās teritorijas hidroģeoloģiskais datormodelis. Kopsadarbības ar Dānijas EPA projekta ietvaros 1998. gadā veikti pētījumi efektīvāko paņēmieni un tehnoloģiju izvērtēšanai, instalēts sanācijas aprīkojums un uzsākti sanācijas darbi.

Jaunmīlgrāvja un Sarkandaugavas piesārņotās teritorijas. Jaunmīlgrāvja teritorija ir piesārņoto uzņēmumu teritoriju konglomerāts, no kuriem vispiesārņotākie ir termināla Vudisons teritorija, naftas eļļu uzņēmuma SIA "Trans - Quadrants" (tagad "Naftan") teritorija, kā arī AS BLB "Baltijas Termināls" teritorija kopā ar bijušā "Latbithim"(tagad uzņēmums "Lars") uzņēmuma teritoriju. Piesārņojums no minētajām teritorijām ar gruntsūdeņu plūsmu virzās uz Sarkandaugavas un Mīlgrāvja pusi, piesārņojot virszemes ūdeņus (Daugavu un Rīgas līci). Virzoties uz atslodzes zonām, piesārņotie gruntsūdeņi piesārņo arī tranzīta teritorijas, t.i., uzņēmumu "Latvijas ūdensceļi" un "Starts" teritorijas.

Vairāk kā 100 gadu Vudisona termināla teritorija tika izmantota naftas produktu uzglabāšanas un pārkraušanas darbiem. Piesārņojums ar naftas produktiem šeit veidojās 60 – 70 gadu ilgā laika posmā un pašlaik peldošais naftas produktu slānis sasniedz 1,37 m. Naftas produkti pārsvarā sastāv no dīzeļdegvielas ar nelielu benzīna piejaukumu, dažās vietās ar petrolejas piemaisījumu. Šajā vietā ir novērtēta peldošo naftas produktu slāņa dinamika, noteikta izmaiņu tendence un piesārņojošo naftas produktu kvantums. Fragmentāri veikti arī sanācijas pasākumi.

SIA "Naftan" teritorijā piesārņojums arī veidojies ilgā laika posmā, sākot ar XIX gs. Tagad šajā teritorijā ir ļoti liels grunts un gruntsūdeņu piesārņojums ar naftas produktiem un pastāv reāli draudi artēzisko ūdeņu piesārņošanai, jo šajā rajonā konstatēta depresijas piltuves esamība, kā arī teritorijā ar piesārņotajiem gruntsūdeņiem (tiem drenējoties) regulāri tiek piesārņoti virszemes ūdeņi. Peldošais naftas produktu slānis SIA "Naftan" teritorijā sasniedz 1,65 m. Teritorijā ir "nokonturēti" 2 piesārņojuma iecirkņi. Naftas produktu sastāvs: 30% minerāleļļas frakcija, 31% tehniskā petroleja, 22% dīzeļdegviela. Maksimālā naftas produktu

koncentrācija gruntsūdeņos 285,1 mg/l. No 1993. līdz 1998. gadam objektā tika veikti izpētes darbi un ir uzsākta peldošā naftas produktu slāņa likvidācija.

AS "BLB Baltijas Termināls" teritorija ietver bijušo rūpnīcu "Latbithim" un bijušo superfosfāta rūpnīcu (tagad tur atrodas SIA "Lars" un AS "BLB Baltijas Termināls"), kuras teritorija ir piesārņota ar smagajiem metāliem. Piesārņojums lokalizēts gruntī un gruntsūdeņos (sorbētais un šķīstošais). Dažādu avāriju rezultātā teritorija ir piesārņota arī ar naftas produktiem. Piesārņojums ar gruntsūdeņu plūsmu nonāk Mīlgrāvja caurtekā.

Bijušās Mīlgrāvja naftas bāzes (tagad SIA "VL Bunkering) teritorijā 90. gadu sākumā bija veikti pētījumi par grunts un gruntsūdeņu piesārņojumu. Pētījumi viennozīmīgi parādīja lielu teritorijas piesārņojumu, kas drenējas ar gruntsūdeņu plūsmu Mīlgrāvī un piesārņo virszemes ūdeņus. Piesārņojums sasniedz tādu līmeni, ka uz gruntsūdeņu līmeņa izveidojas naftas produktu slānis, kura biezums, konfigurācija un apjoms mainās ar laiku, saskaņā ar pazemes un virszemes ūdeņu hidrodinamikas likumsakarībām.